

Giver digitalisering en øget sundhedskompetence?

Lars Kayser, professor ved institut for Folkesundhedsvidenskab på
Københavns Universitet

Kontakt: lk@sund.ku.dk, +4528757291

Koblingen mellem digitalisering og sundhedskompetence kræver, at man bryder problemstillingen ned til tre komponenter:

- Hvad er sundhedskompetence, og hvad har betydning for den?
- Hvad er det, digitalisering introducerer - en barriere eller en facilitator?
- Er der ét svar for alle?

WHO's definition af sundhedskompetence

*"**Health literacy** represents the cognitive and social skills which determine the motivation and ability of individuals to gain access to, understand and use information in way which promote and maintain good health."*

Hvorfor bekymre sig om lav sundhedskompetence?

Konsekvenserne ved lav sundhedskompetence:

- Flere hospitaliseringer
- Flere akutte henvendelser
- Mindre brug af screeningtilbud, fx mammografi samt vaccinationstilbud, fx influenza-vaccine
- Ringere evne til at tage medicin korrekt
- Ringere evne til at forstå indlægssedler og sundhedsinformation

Særligt hos ældre:

- Generelt ringere helbred
- Lavere levealder (fx DM og EHS men ikke KOL)

*Berkmann, 2009
Friis et al., 2020*

Sundhedskompetence i Sundhedsprofilen 2021, Region Sjælland

Befolkningsundersøgelse baseret på udsendelse af 34.000 skemaer med resultater fra godt 17.000 borgere. Befolkningen i Region Sjælland havde et tilstrækkeligt niveau for..

- HLQ1: Føler sig forstået og støttet af de sundhedsprofessionelle, de har kontakt til, **63%**
- HLQ2: Føler, at de har viden nok til at håndtere eget helbred, **80%**
- HLQ9: Kan forstå information og følge vejledning, **84%**

Alder

- For HLQ1 (føler sig forstået og støttet af sundhedsprofessionelle) ligger de yngste lavest
- For HLQ2 (føler, at de har viden nok til at håndtere eget helbred) ses der ingen association til alder
- For HLQ9 (kan forstå information og følge vejledning) ses et fald med alderen

Definition af "digital sundhedskompetence"

*Evne til og motivation for at finde, forstå, vurdere og anvende sundhedsinformation fra digitale kilder.
Det omfatter også evnen til trygt at kommunikere og interagere om sundhed synkront og asynkront ved brug af digitale værktøjer og tjenester.*

Modificeret fra Norman & Skinner, 2006, JMIR af Kayser, L. & ChatGPT

Hvorfor bekymre sig om lav digital sundhedskompetence?

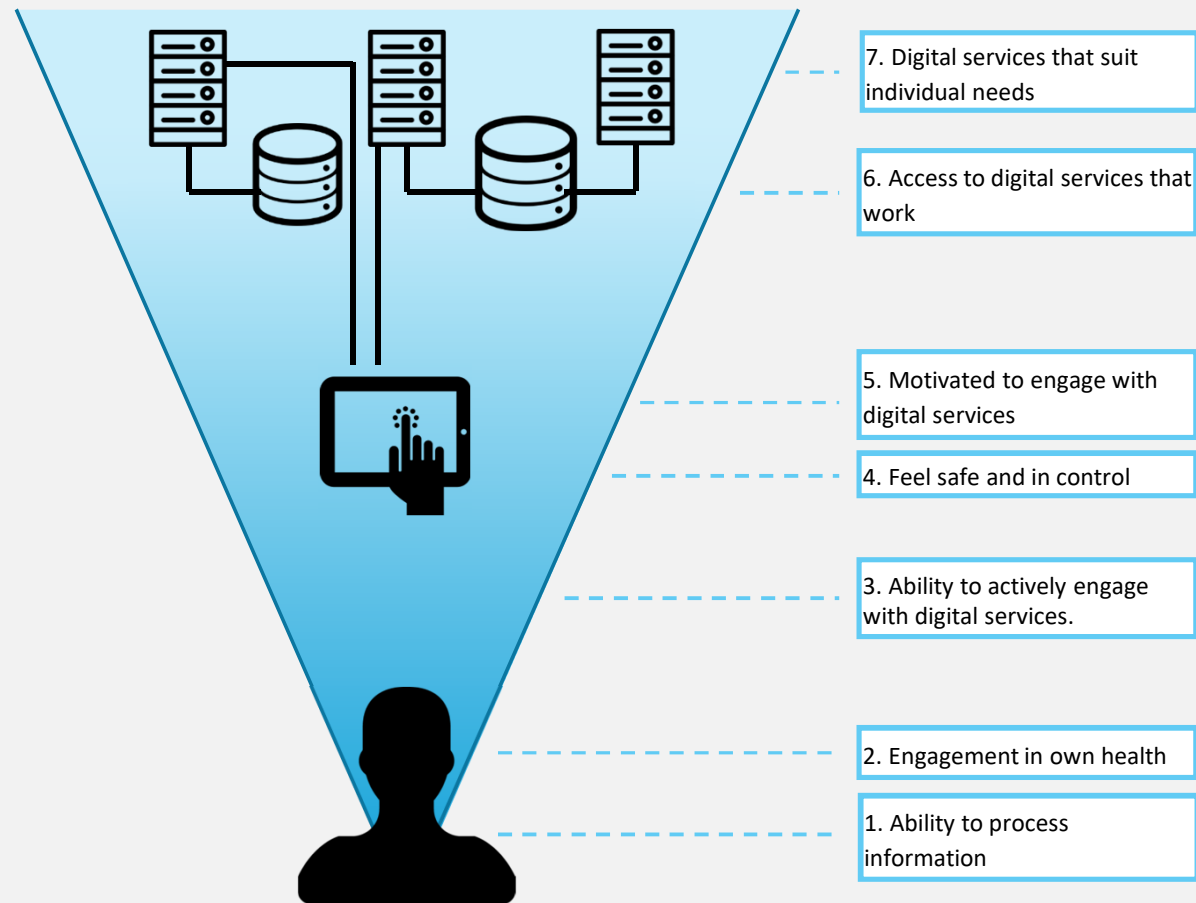
Borger/patient med lav digital sundhedskompetence:

- Har svært ved at vurdere pålideligheden af informationer
- Har svært ved at finde relevante informationer, når det er nødvendigt
- Har lav compliance med de sundhedsprofessionelles anbefalinger og ordinationer, når de formidles digitalt

Borger/patient med høj digital sundhedskompetence:

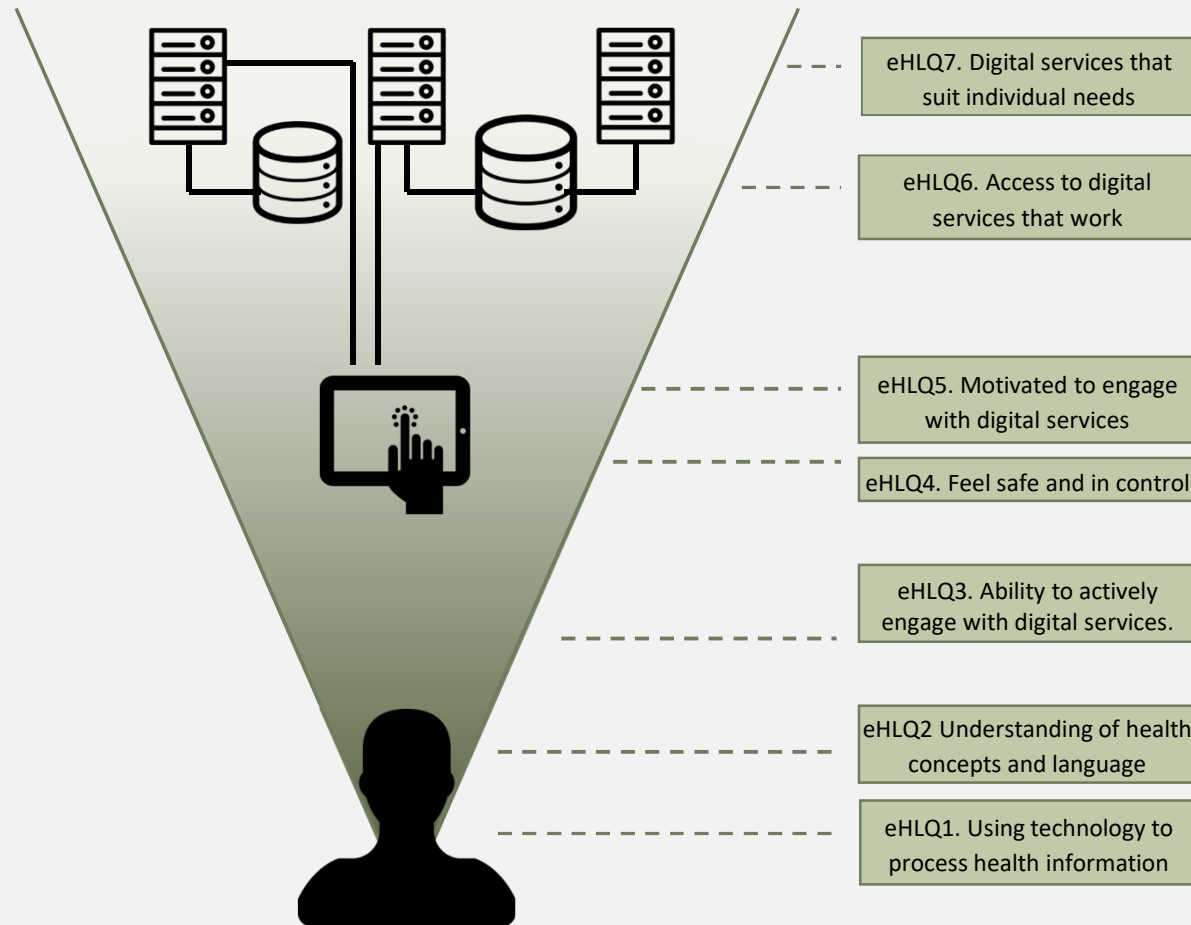
- Har større udbytte af fælles beslutningstagen
- Rapporterer et højere niveau af trivsel

eHealth Literacy Framework

The eHealth Literacy Questionnaire (eHLQ)

Kayser, L. et al A Multidimensional Tool Based on the eHealth Literacy Framework: Development and Initial Validity Testing of the eHealth Literacy Questionnaire (2018) JMIR

Digital sundhedskompetence i Sundhedsprofilen 2021, Region Sjælland

Befolkningsundersøgelse baseret på udsendelse af 34.000 skemaer med resultater fra godt 17.000 borgere. Befolkningen i Region Sjælland havde et tilstrækkeligt niveau for..

- eHLQ1: Bruger teknologi til at håndtere information om eget helbred, **69%**
- eHLQ4: Har tillid til håndteringen (andres håndtering) af egne sundhedsdata, **85%**
- eHLQ5: Har gavn af digitale løsninger og teknologi i håndteringen af eget helbred, **67%**

Køn

For eHLQ4 (har tillid til håndtering af deres sundhedsdata):

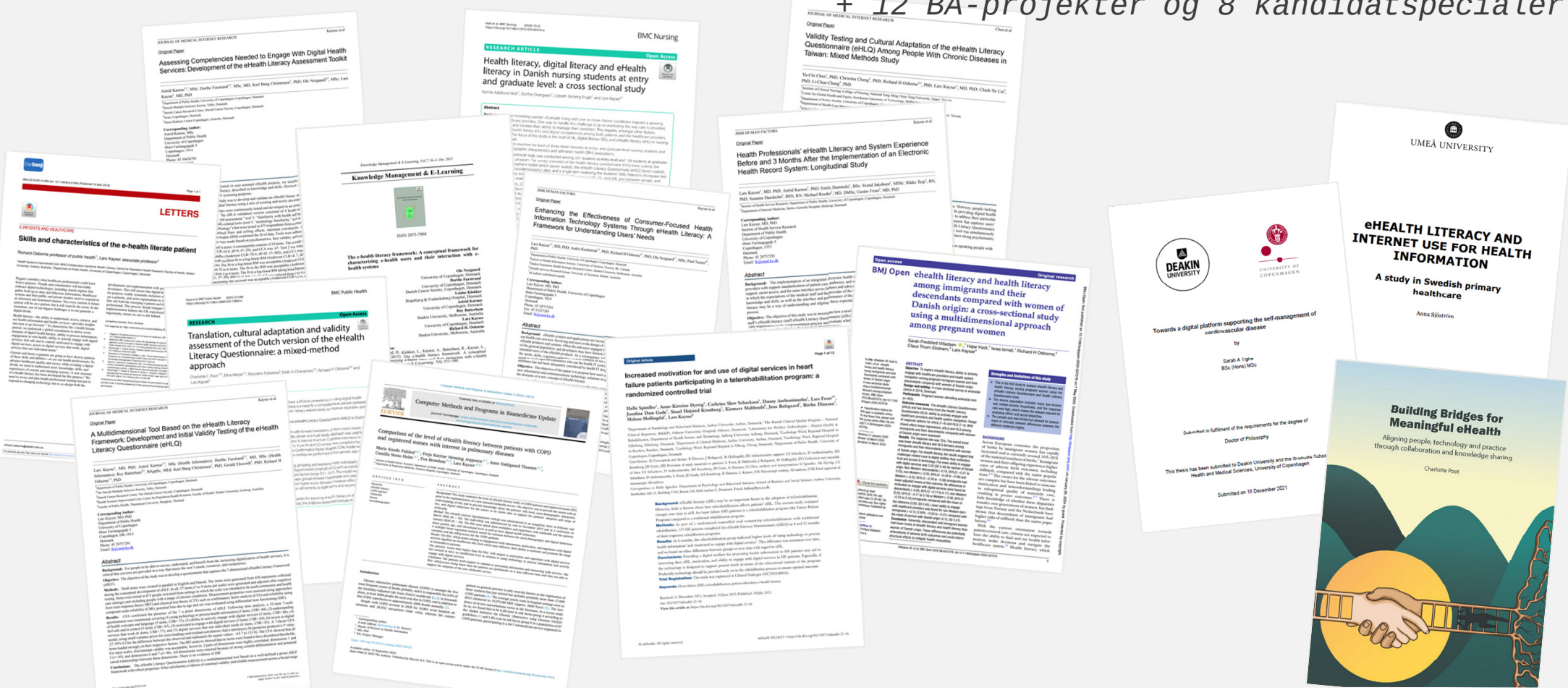
- **Mænd 80%** og **kvinder 86%** med tilstrækkeligt niveau.

Alder

- For aldersgrupperne **65-79 år** samt aldersgruppen **80+** har hhv. godt **60%** og knap halvdelen tilstrækkeligt niveau på eHLQ1 (bruger teknologi til at håndtere information om eget helbred) og eHLQ5 (har gavn af digitale løsninger og teknologi i håndteringen af eget helbred).
- **85% af de ældste** har tilstrækkeligt niveau mht. eHLQ4 (tillid til håndteringen af sundhedsdata).

eHLF/eHLQ-relatedere publicerede videnskabelige artikler

+ 12 BA-projekter og 8 kandidatspecialer

READYH-modellen

Readiness and Enablement Index for Health Technology

**Digital
sundhedskompetence**

Social støtte

Egenmestring

HLQ1 Føle sig forstået og støttet af sundhedspersoner

HLQ4
Helbredsrelateret
social støtte

- eHLQ7 Digitale systemer, som passer til individuelle behov
- eHLQ6 Adgang til digitale systemer, der fungerer

- eHLQ5 Gavn af digitale løsninger i håndtering af helbred
- eHLQ4 Tillid til håndtering af sundhedsdata

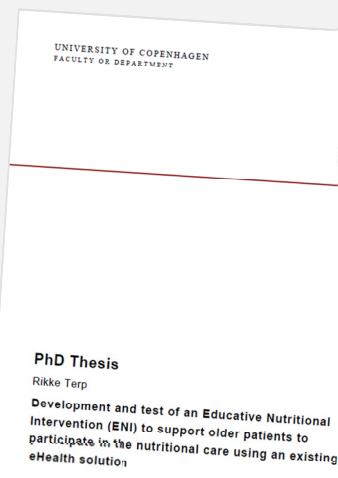
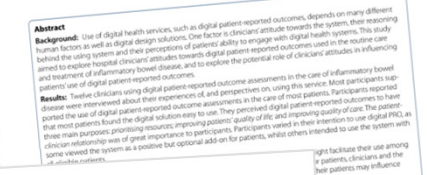
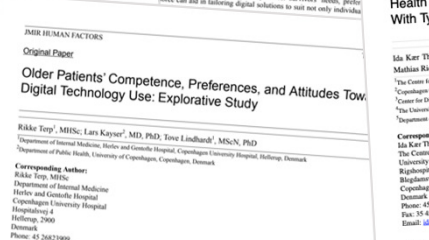
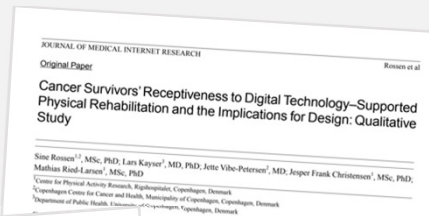
- eHLQ3 Evnen til aktivt at anvende digitale tjenester og teknologier
- eHLQ2 Forståelse af sundhedsbegreber og -udtryk
- eHLQ1 Brug af teknologi til at håndtere information om helbred

- heiQ3 Indsigt og forståelse
- heiQ4 Konstruktiv holdning og tilgang
- heiQ5 Håndtering af helbred
- heiQ8 Følelsesmæssig belastning

Modificeret og danskoversættelse from Kayser, Rossen et al. 2019 (JMIR)

READY-relaterede publicerede videnskabelige artikler

+ 3 BA-projekter og 3 kandidatspecialer

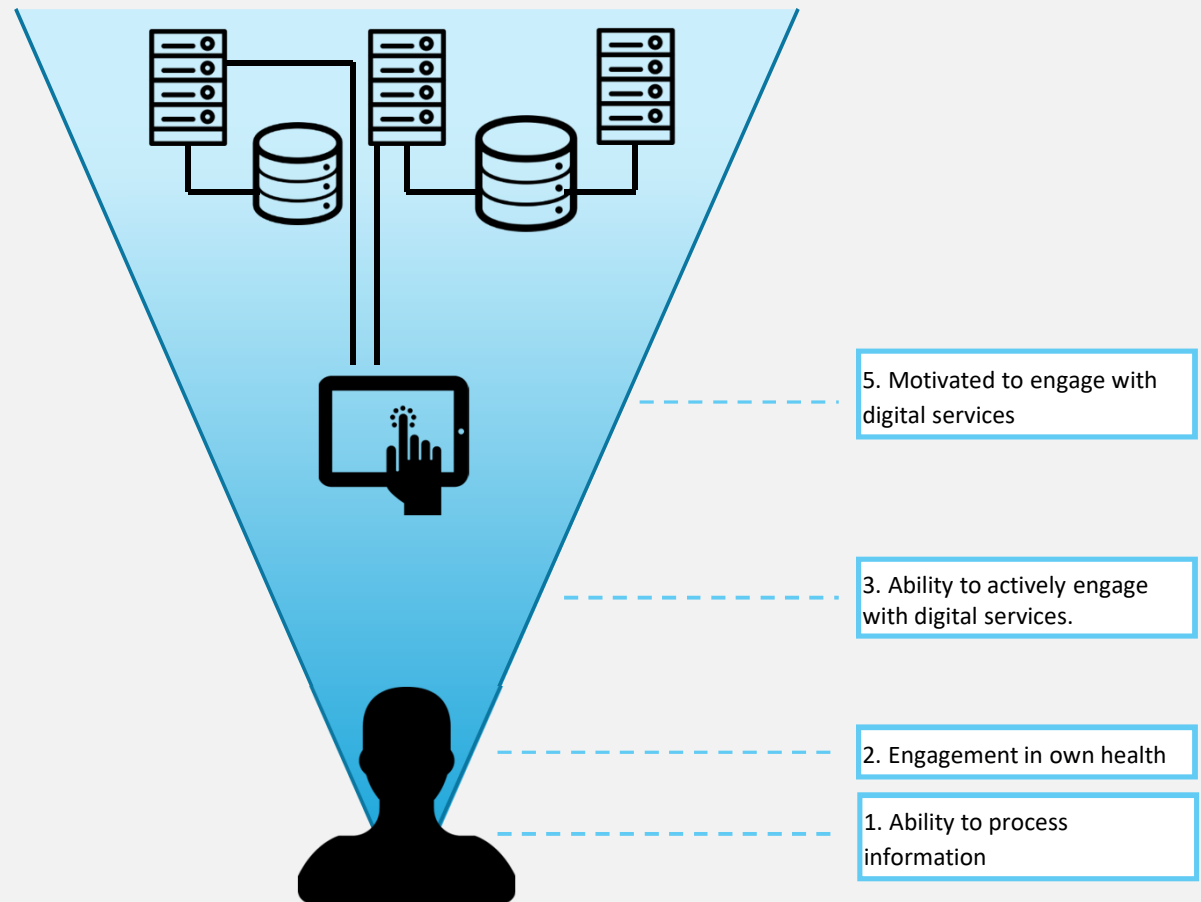
eHealth Literacy Assessment toolkit (eHLA)

Health literacy

- Functional Health Literacy, fx TOFHLA
- Health Literacy Self-Assessment, fx HLS-EU
- Health Literacy Familiarity
- Health Literacy Performance

Digital literacy

- Computer Familiarity
- Computer Confidence
- Computer Incentive

Digital sundhedskompetence hos ambulante patienter i Region Midt

Population: 923 ambulante patienter, herunder 59,2% fra Silkeborg Hospital, 40,8% fra Viborg Sygehus.

- 36% af deltagerne havde et højt niveau af digital sundhedskompetence og sundhedskompetence og var karakteriseret ved lavere alder, og 56% af gruppen havde et højere uddannelsesniveau.
- 14% af deltagerne havde et lavt niveau og var karakteriseret ved højere alder og kun 10% af gruppen med et højere uddannelsesniveau.
- 14% af deltagerne havde et højere niveau af sundhedskompetence end digital sundhedskompetence.

Hver syvende deltager har et højt niveau af sundhedskompetence men et lavt niveau af digital sundhedskompetence, hvilket kræver en særlig opmærksomhed, da denne gruppe ellers risikerer at blive tabt ved digitalisering.

Digitalisering kan både være en barriere
eller en facilitator for niveauet af
sundhedskompetence.

Personer med højt niveau af
sundhedskompetence kan have sværere ved at
opretholde denne i et digitaliseret samfund,
hvis deres digitale sundhedskompetence er
lav.

Det er vigtigt, at man i klinisk praksis er
bevidst om den enkeltes behov.